

האיחוד שלא היה

מאת: מרים אהרוני

רקע: רמת דוד

בשלהי שנת 1926 התיישבו שלוש קבוצות בעין גֶדָה שליד נהלל (היום: עין סייפן). שתיים מהן עלו להתיישבות של קבע בקרבת המקום – **קבוצת השרון וקבוצת שְׁרוּנָה**, שהסבה את שמה ל**קבוצת עיינות** כדי להגדיר עצמה מחדש במקום הקבע. השלישית – **קבוצת הצפון** – ישבה בעין גֶדָה באופן זמני, ובהמשך עלתה להתיישבות בגוש זבולון והקימה את קיבוץ רמת יוחנן.

בעקבות מאורעות תרפ"ט (1929), הוחלט, מסיבות ביטחוניות, להעביר את קבוצת עיינות וקבוצת השרון לגבעה הסמוכה, שבה יהיו פחות חשופות להתנכלויות מצד השכנים הערבים. בשנת 1931 עברו שתי הקבוצות יחד למקומן החדש על הגבעה. היישוב, על שתי קבוצותיו, קיבל את השם רמת דוד, לכבודו של דוד-לוי ג'ורג', ראש ממשלת בריטניה, אוֹהֵד הרעיון הציוני (בתקופת כהונתו ניתנה הצהרת בלפור).

כ-20 שנה חיו קבוצת השרון ועיינות זו בצד זו בשכנות קרובה ביותר – למעשה, בלי הפרדה של ממש. בשתי הקבוצות היתה מודעות לעובדה כי השטח הכללי של הרמה יכול להכיל בעצם רק נקודת יישוב אחת ולא שתיים, אבל הן דחו את ההתייחסות לשאלה זו, בחינת "יִדְיָה לצרה בשעתה".

רשימה הומוריסטית בעיתון "דבר" מיום 25.3.1937 בשם "השם המשולש", חתומה ע"י ג.א., מתארת בלשון מושחזת את האבסורד בקיומן הצמוד של "השרון" ו"עיינות" על גבעה אחת ששמה "רמת-דוד": "[...] היו שתי קבוצות, אחת השרון ואחת עיינות. לאחר התלבטות וגלגולים שונים זכו לעבור להתיישבות במקום אחד, ואת צריפיהם בנו על גבעה אחת, זה על יד זה. מצריף זה וימינה – קבוצת עיינות ומצריף זה ושמאלה – קבוצת השרון. אם הם על גבעה אחת וצריפיהם זה על יד זה, למה לא התמזגו לנקודה אחת? – הרי בזה היו חוסכים הוצאות רבות! למשל, במקום שזקוקים הם עתה לשני פעמונים הקוראים לעבודה, אפשר היה לצאת ידי חובה בפעמון אחד"...

רמת-דוד, מבט מכיוון מזרח, 1938
צילום: זולטן קלוגר

מגדל סילו ורפת משמאל (קבוצת השרון), מגדל סילו ורפת מימין (עיינות) וכן הלאה...

א. אין איפה לבנות

שעת חשבון הנפש וההתייחסות הרצינית לעניין הגיעה מבחינת קבוצת השרון בשלהי שנות ה-40. לקבוצה לא נותר שטח מתאים להקמת מבני מגורים, שנדרשו בדחיפות לאוכלוסיה שגדלה. מצוקת הדיור הגיעה אצל כמה משפחות לכדי הרהורי עזיבה, ואולי אף לעזיבה ממש. בתחילת שנת 1950 עמדה על הפרק תוספת בנייה דחופה ביותר עבור ילדים, וכן כמה בתים למגורי חברים.

בקבוצה עלו שלוש הצעות לפתרון בעיית האין-שטח-לבנייה:

- א. קבוצת השרון תעבור ממקומה לשטח מהלול וקבוצת עיינות תקבל לידיה את המבנים והשטח של השרון ברמת דוד.
- ב. שטחי רמת דוד יעברו תכנון מחדש, כך שקבוצת השרון תוכל להמשיך לבנות.
- ג. שתי הקבוצות, השרון ועיינות, יתאחדו לקבוצה אחת.

בשיחה (כך קראו בקב' השרון לאסיפת חברים) שהתקיימה ביום יד' באייר תש"י, מוצאי ה-1 במאי 1950, דיווח **צבי בן-שחר** לחברי קבוצת השרון על המגעים עם עיינות בעניין זה. עיינות דחתה על הסף את כל שלוש ההצעות. המשמעות, לדברי צבי: "לאחר שעיינות מסלקת את עצמה מלהיכנס לביצוע הרעיון, מתערער כל הבסיס של רעיון העברת הנקודה, כי באין גורם ממשי שיקבל עליו את הנכסים של הקבוצה העוברת, אין לבוא למוסדות ברעיון זה. אנו צריכים לברר באיזה אמצעים יש לאחוז בכדי להניע את עיינות להפריש לנו חלק מאדמתה לשיכון".

הסיכום

(מתוך פרוטוקול השיחה):

לאחר התשובה השלילית שניתנה מצד קב' עיינות על כל שלוש האפשרויות, הננו פונים לכל הגורמים שבאים בחשבון, כגון: חבר הקבוצות, המרכז החקלאי, הוועדה לקרקעות בגוש, המועצה האזורית, ומביאים לפניהם את תעצומותינו.

- אנו דורשים תכנון מחדש של שתי הנקודות.
- כאפשרות הרדיקלית, אנו רואים את העברת הנקודה.
- בעוד חודש ימים נדון על מצב הבנייה האקטואלי.

★

מזכירות חֶבֶר הקבוצות הקימה ועדת בירור בעקבות פנייתה של קבוצת השרון. בסוף אוגוסט 1950 נשלמו מסקנות הוועדה והובאו בפני אסיפות החברים בקבוצת השרון ובעיינות. חברי השרון מצאו את מסקנות הוועדה מטושטשות-משהו: "המסקנות נוסחו בצורה מעורפלת, שיכלו להשתמע לשני הצדדין", העיר **שמחה ארצי** ביום 26.8.50 ב"פנקס הקהילה" – יומן החיים הקבוצתי שהתחיל לנהל כאשר חש בסיסמוגרף האישי הרגיש בזעזועים תת-קרקעיים שעתידים להשפיע על גורל קבוצת השרון.

אחרי הבהרות מהותיות, אישרה קבוצת השרון את ההצעה, אך שום דבר לא זז, כי עיינות דחתה על הסף גם את מסקנות הוועדה התנועתית, ובהמשך שללה בתקיפות את כל הצעות הפשרה הנוספות שהעלתה קבוצת השרון וגם את הצעות מזכירות חֶבֶר הקבוצות.

לעזרתה של קבוצת השרון נחלץ בינתיים מושב נהלל. נוכח מצוקת הקבוצה השכנה, שעימה התקיימו במשך כל השנים יחסי ידידות עמוקים, החליט המושב להעביר לקבוצת השרון 80 דונם שבבעלותו. בקבוצת השרון ניגשו מייד לבניית שיכון ותיקים בשטח זה, על אף ריחוקו ממרכז היישוב.

ב. מתחילים לקדם איחוד

בינואר 1951 הסתמנו סדקים בעמדה השוללת הנחרצת של עיינות, ובשיחה משותפת של מזכירות שתי הקבוצות נדונה בפעם הראשונה באופן רציני האפשרות של איחוד ביניהן. סוכס להקים ועדה משותפת גדולה, 12 חברים מכל קבוצה, שתבחן לעומק את האפשרויות ותכין הצעה לדיון באסיפות הקבוצות. קבוצת השרון בחרה כנציגיה לוועדה זו את צבי בן-שחר, צביה רון, שמחה ארצי, סוניה נתנון (מרגלית), חיים גלעד, בנימין בונין (אבנין), אביבה דוברוב (ישראל), שלמה דורי, נתן מירובסקי, אריה ברזלי, אליעזר בר-אברהם, תמי בן-שחר. בבחירה זו ניכר מאמץ לתת ביטוי לרובדי הגילים בקבוצה וייצוג מאוזן לתחומי המשק, החינוך והחברה. נציגי עיינות בוועדה היו: יוסף ברפל, יוסף פרסמן, ישעיהו כהן, יוסלה הלוי, אריה אופירובסקי, אליעזר וילדר, זאב רבינוביץ' (רבן), משה הרמתי, שמואל גביש, שמחה קרבס (קריב) ואברשה בר-חיים.

במפגשי הוועדה המשותפת במהלך פברואר 1951 נדונו בעיקר ההיבטים העקרוניים של אפשרות האיחוד. רוב המשתתפים, משתי הקבוצות, דיברו בהיסוס והתלבטות. לדעת רובם, החלק הקל יחסית לביצוע יהיה איחוד ענפי המשק. האיחוד החברתי צפוי להיות קשה ומורכב. כדי להגיע אל החברים עם הצעה שמאפשרת דיון ממשי ומעשי, התגבשה בוועדה ההצעה להקים ועדה מצומצמת ויעילה, שתעבד תוכנית סכמטית למבנה המשק המאוחד על ענפיו, וגם מתווה ראשוני לאיחוד מוסדות השירות וארגון המוסדות החברתיים, בתי הילדים והחינוך, ומיזוג החגים, חוגי הלימוד וחיי התרבות.

אסיפת קבוצת השרון אישרה את ההצעה ובחרה את ה"ועדה להכנת סכמה לאיחוד עם עיינות": חיים גלעד (מרכז), שלמה דורי, צביה רון וצבי בן-שחר. עוד הוחלט באסיפה זאת: א. הוועדה תסיים את עבודתה תוך חודש ימים. ב. אחרי הצגת סכמת האיחוד, תקיים הקבוצה "בירור בשאלת האיחוד" על כל היבטיו.

חברי ועדת המתווה התרכזו באיסוף נתונים ועובדות כבסיס לדיון על האיחוד ונמנעו מהתייחסות לשאלות העקרוניות. המתווה הוכן בשלושה תחומים: משק, חברה ושירותים. הגבלת עבודת הוועדה לחודש ימים התבררה כבלתי ריאלית – רק בתום שלושה חודשי עבודה מאומצים חזרו חברי הוועדה לקבוצה ודיווחו על עבודתם.

ג. השיחות בעיצומן

במהלך חודש יוני 1951 התקיימו בקבוצת השרון ברצף ארבע שיחות חברים כבודות משקל בשאלת האיחוד עם עיינות. נוכחות החברים בשיחות היתה כמעט מלאה, מספר החברים שרצו להביע דעתם היה גדול, והשיחות נמשכו בזו אחר זו עד השעות הקטנות של הלילה.

התומכים הרבים באיחוד נימקו:

- מבחינה אובייקטיבית, הימצאות שתי קבוצות של תנועה אחת בחצר אחת אינה סבירה. המשך המצב הנוכחי, החונק והמגביל, יגרום בהכרח לחיכוך וסכסוכים בלתי פוסקים, שעלולים להגיע "לתופעות הפירוד הקשות שעוברות על הקיבוצים המפלגתיים" (הכוונה כמובן לפילוג המר בכמה מקיבוצי הקיבוץ המאוחד, כולל גבת). במצב זה, עדיף לוותר (אומנם בצער גדול) על הייחוד ההשרוני ועל יתרונות הקבוצה האינטימית לטובת קבוצה מאוחדת, גדולה וחזקה.
- המשק של קבוצת השרון גדול במידה ניכרת מכוח האדם שיש ברשותו. בנוסף, כוח העבודה של הוותיקים הולך ויורד עם עליית הגיל. כתוצאה מכך נכנסה עבודה שכירה, שכבר עכשיו היא בהיקף משמעותי. אי אפשר להקטין את המשק, כי מספר התלויים בו הולך וגדל וגם רמת החיים לא תוכל לרדת. האיחוד יאפשר לקבוצת השרון להתגבר על "הפגע הקשה של עבודה שכירה", הודות ל"קימוץ באנשים" בענפים ומוסדות רבים.

- האיחוד יגביר את משקל התביעה מהתנועה (חֵבֶר הקבוצות) להעמיד לרשות הקבוצה המאוחדת גרעין נוער להשלמה ועשוי גם להוות כוח משיכה לצעירים ולרצון שלהם להישאר.
- איחוד חברות הילדים עשוי להצמיח תועלת לעניין החינוכי. חברת ילדים גדולה תאפשר מגוון הרבה יותר רחב של ביטוי אישי וקבוצתי בהשוואה למה שאפשרי בשתי חברות נפרדות שבכל אחת מהן מספר ילדים קטן.

ברוך השרוני סיכם ואמר: לא מתוך התלהבות אנחנו ניגשים לאיחוד, אבל התלהבות איננה תנאי הכרחי למהלך הזה. האיחוד הוא כורח המציאות, לא נוכל להמשיך במצב הנוכחי. לכן חשוב והכרחי לעשותו, וחשוב ללכת לקראתו מתוך רצון טוב, נכונות לוותורים, הכרה ואמונה. יעמדו הרבה קשיים בדרך האיחוד, אבל יש בכוחנו להתגבר עליהם. בכוחו של האיחוד להביא גם התחדשות והתנערות של הקבוצה ויציבות חברתית. מזיגה של שתי החברות שלנו, אם כי הן שונות זו מזו, תהיה הרבה יותר קלה מאשר התמוזגות עם כל חברה אחרת שתזדמן לנו.

דוד חורן הוסיף: מבחינה תנועתית, יש משמעות לעובדה שביום שבו מתפלגת אשדות יעקב, מתאחדת רמת דוד. לתנועה יש עניין חיוני להראות שמתוך רצון חופשי אפשר להגיע משתי קבוצות למשק אחד. אנו מקבלים על עצמנו משימה גדולה, והתנועה תיתן את ידה לצעד הזה, ותטה אוזן קשבת לבקשתנו לתוספת חברים. ראייה זו את הדברים תוסיף לנו כוח וחוסן פנימי.

וצבי בן-שחר הוסיף נימוק ברמה כמעט מטאפיזית: שני המשקים דבוקים וצמודים יחד, אי אפשר להפריד ביניהם. זאת עובדה. עכשיו השעה כשרה לאיחוד, לא היתה לנו שעת כושר כזאת בעבר, ואולי גם לא תהיה בעתיד. הגורל דופק על דלתנו, ובגורל צריך להתחשב, אף חבר לא יוכל לאטום את אוזניו לדפיקות הגורל.

המתנגדים דיברו בעיקר ברמה המעשית, אם כי היו גם כאלה שהביעו התנגדות עקרונית לרעיון של קיבוץ גדול. רוב הדוברים נגד הטילו ספקות באפשרות ההצלחה של המהלך:

- הדין בשתי הקבוצות מתקיים מתוך "חוסר ברירה ורפיון רוח". אי אפשר לבנות בניין איתן בגישה כזאת, בלי "הכשרת הלבבות", מה גם שהצעירים אינם מתלהבים לעניין ואינם רואים עצמם כמובילי המהלך ומחוייבים לשאת בעולו.
- ההנחה כאילו האיחוד יאפשר להתגבר על העבודה השכירה אינה מבוססת, לא הובאו נתונים וחישובים היכולים לשכנע שזאת תהיה התוצאה. יתר על כן, נראה כי בשלב הראשון יידרשו למהלך האיחוד דווקא השקעות כספיות ניכרות ולקיימת הלוואות. וכך, גם אם בעתיד היותר רחוק יהיה צמצום בהוצאות וירידה בעבודה השכירה, לא בטוח שנוכל לעמוד בהחזר החובות.
- בתחומי החינוך, החברה והתרבות הרמה בקבוצת השרון גבוהה משמעותית מזו שבקבוצת עיינות. אנשי עיינות עלולים להתנגד או לא לשתף פעולה עם סדרי החברה והניהול שיוצעו על ידי קבוצת השרון, או שיטילו על ההשרונים את כל האחריות וההתמודדות עם הקשיים.
- משיחות אישיות עם חברים בעיינות מתברר יותר ויותר שמצידם אין רצון כן ואמיתי באיחוד. רוב החברים שם אינם משתתפים בשיחות הקבוצה בנושא והעניינים מקודמים בעצלתיים, אם בכלל. באין שותף אמיתי ל"חנותה", אין טעם להשקיע את מאמצי החיזור וההכנות הממושכות והמפורטות לקיומה.

ליפא הלפרין ניסח את התחושה של כישלון-ידוע-מראש במטפורה חקלאית-גננית: שני עצים ניטעו בקרבה גדולה מדי זה לזה. תחילה הדבר לא הורגש, שניהם גדלו והתפתחו, אבל אחר כך התחילו ענפיהם להפריע זה לגדילתו של זה וגרמו לעיוותי צמיחה. הצפיפות מנעה חדירת אור וענפים תחתונים החלו להתנוון ולהשיר עלים. השורשים שהסתבכו אלה באלה התחרו על מים ומינרלים והצמיחה של שני העצים נפגעה. לאור כל זאת, חשב הנוטע הנבון להפוך את שניהם לעץ גדול בעל גזע אחד, מערכת שורשים אחת ונוף נמרץ מאוחד, אבל גילה שאפשרות כזאת קיימת רק על הנייר: שני עצים לא יוכלו להיות לאחד, האיחוד אינו בר-ביצוע – צריך למצוא פתרון אחר.

סוניה נתנזון העזה בסוף אחת השיחות להיות פה לשותקים: "חברים, אל נדבר סחור-סחור. כולם יודעים שהקושי הגדול באמת נמצא במישור החברתי, באי ההסכמות ובאי ההבנות הבין-אישיות, בעיקר בענפי השירות ובמוסדות המשותפים. מי ייתן מענה לספקות ולחששות המכרסמים בלב רבים, בעיקר בקרב החברות?"...

★

במקביל לשיחות בקבוצת השרון, נערכו גם בעיינות שתי שיחות קבוצה בשאלת האיחוד. גם כאן דיברו התומכים על אי ההיגיון בקיומן של שתי קבוצות בשטח רמת דוד, עם כפל מוסדות, מבני ציבור, ציוד ומכונות. גם כאן דיברו כמה חברים בכאב על התלות בעבודה שכירה, הקושי בקיום פעילות חינוכית בחברת ילדים קטנה, הסיכוי להיחלץ מתקיעות חברתית.

יוסף פרסמן אמר בסיום דבריו: שני משקים זה על יד זה, זהו פשע, זהו חוסר ניצול של אפשרויות יצירה! כשרואים את העזובה בחצר, ורואים איך נכנס דור שני לקבוצה לאותו שביל – הלב נחמץ. ילדינו ידונו אותנו לכף חובה. [...] כל החותר לחיי כבוד בקבוצה, צריך לראות את האיחוד כחזון. החתירה לחיזוק היסודות ולחידוש הקבוצה – לקראת זה אני שואף.

המתנגדים דיברו בעיקר בשלושה תחומים:

- הנחיתות מספרית, ובעיקר – המחסור בכוחות הניהוליים, מספר המנכ"ם הזעום ודלות חיי החברה והתרבות יחסית לקבוצת השרון – יביאו להיעלמות קבוצת עיינות. "לא יהיה כאן איחוד, אלא בליעה", הגדירה זאת **יעל וולוצקי**.
- הקבוצה עברה כבר הרבה תחנות-דרכים וגלגולים. עתה, משהגיעו "למנוחה ונחלה", אין לחברים כוח לעבור "גלגול" נוסף, "להיקלט מחדש". לכל מהלך בחיים ישנו הזמן הנכון – מהלך שלא נעשה בראשית הדרך, לפני קרוב ל-25 שנים, לא יוכל להיעשות עתה.
- בקבוצת השרון יש הרבה חברים שצברו ותק רב. בחישובי הוותק, יורע מצבם של רבים מחברי עיינות, יידחה מועד מימוש זכויותיהם לקידום הדיור, שיפור הריהוט ושאר זכויות תלויות ותק¹.

★

שיחה נוספת ואחרונה בקבוצת השרון התקיימה במוצ"ש, ב' מנחם-אב תשי"א (4.8.1951). שלושה חברים מוערכים ממזכירות הקבוצות לקחו בה חלק פעיל: **אבא בן-יעקב** מדגניה א', **מאיר מנדל** מקרית ענבים, ו**גרישה קנטרוביץ'** מגבע. באותו ערב התקיימה גם שיחה עם חברי מזכירות התנועה בעיינות. **מאיר מנדל** אמר: התנועה ראתה לעצמה צורך להשתתף בבירור שאלת האיחוד בין קבוצת השרון לעיינות, מפני שחשיבות האיחוד אינה רק מקומית. יש לה חשיבות גדולה מאוד גם ברמה התנועתית, בעיקר עתה, כשאנו עומדים בפני איחוד תנועות². מזכירות התנועה תומכת כאיש אחד באיחוד הזה ורואה בו ממש הכרח, אבל דווקא משום כך חשוב לנו להזהיר את הקבוצות מפני האשליה שהאיחוד יפתור את כל בעיותיהן: הקמת משק גדול, תוספת חברים והקמת חברה גדולה ידרשו הגדלת ההשקעות ויטילו עול כספי כבד. יידרשו למהלך זמן ומאמצים גדולים מצד כל החברים. התנועה עומדת בפני משימות רבות ומורכבות, אין לצפות ממנה לעזרה משמעותית.

בדברי החברים שהביעו דעתם בשיחה זאת נשמעה אכזבה. הם הבהירו, כי בלי עזרה רצינית ומחוייבות של התנועה, יהיה קשה עד בלתי אפשרי לבצע את מהלך האיחוד. אם התנועה אכן תומכת במהלך באמת ולא רק במחיאיות כפיים מתל-אביב, היא חייבת לעזור לקבוצות בתכנון הפיזי, חברתי והפיננסי, לגבות את המהלך בכל שלביו ולדאוג לתוספת גרעין השלמה של צעירים. שלושת נציגי התנועה נמנעו מלהבטיח עזרה כלשהי, מלבד תמיכה ערכית ומורלית.

¹ תודתי נתונה לרינה שחר בארכיון רמת-דוד על מתן הרשות לעיין ולשתף בחומרי הארכיון הרלוונטיים.

² באותו זמן התנהלו מגעים לאיחוד בין "איחוד הקיבוצים" – הקיבוצים שהתפלגו מהקיבוץ המאוחד, לבין "קבוצות", התנועה שאליה השתייכו השרון ועיינות. גם דברי דוד חורן לעיל על "החשיבות לתנועה" מתייחסים למהלך היסטורי זה. באוקטובר 1951 הוכרזה רשמית תנועת "איחוד הקבוצות והקיבוצים".

ד. לקראת הכרעה

שעת ההכרעה הגיעה. כדי לשתף בהצבעה את כל החברים, ללא יוצא מן הכלל, שלח מרכז המשק שלמה דורי מכתב אל כל החברות והחברים שנמצאו מסיבות שונות מחוץ לבית:

פנייה לכל חברי קבוצת השרון באשר הם שם

קבוצת השרון, ח' אלול תשי"א, 9.9.1951

שלום רב לך..... יקירי!

ביום ו' (14/9) יתקיים משאל בעניין האיחוד עם עיינות.

אנו מבקשים אותך לענות מייד במברק או מכתב אקספרס מה דעתך בעניין זה.

כתוב ברור אם את(ה) בעד או נגד האיחוד.

הקבוצה החליטה שבשאלה זו אין נמנעים.

ענה מייד!

בב"ח,

שלמה דורי

ה. ההצבעה

טרם ההצבעה, התקיימו בקבוצת השרון שתי שיחות חברים שעסקו בהצבעה המכרעת עצמה: **מתי תיערך ההצבעה, באיזה אופן, הרוב הנדרש.**

ב"פנקס הקהילה" רשם שמחה ארצי:

י"ד אב תשי"א

[16.8.51]

הערב התבררה הפרוצדורה בה ינקטו בקשר עם המשאל שייערך בעניין איחוד שתי הקבוצות.

הוחלט:

- א. ייערך משאל גלוי בין החברים.
- ב. כל חבר צריך להביע את דעתו, ואין הוא יכול להימנע.
- ג. האחוז אשר יכריע בשאלה ייקבע **אחרי** המשאל.
- ד. נבחרה ועדה שתבצע את המשאל והם: **טובה פינל ואריה איזנוורג.**

בהחלטת השיחה הזאת בזה לא תמו המחלוקות. כעבור שלושה שבועות (ז' אלול תשי"א, 8.9.51), דיווח **חיים גלעד** לחברים כי בישיבה משותפת שהתקיימה בין הוועדות בשתי הקבוצות בשאלת האיחוד, הביעה קבוצת עיינות התנגדות חד משמעית להחלטת קבוצת השרון להכריע בשאלת הרוב הדרוש רק לאחר המשאל. בתום דיון סוער, הוחלט לקבוע את הרוב הנדרש **לפני** המשאל. עוד הוחלט, שהרוב הזה יעמוד על 75%.

★

המשאל על האיחוד נערך **בקבוצת השרון ובעיינות במקביל** ביום שישי, י"ג אלול תשי"א, 14.9.51.

בקבוצת השרון השתתפו בהצבעה 136 חברים מתוך 143 חברי הקבוצה (תשובת 7 חברים מחוץ לקבוצה לא הגיעה במועד):

בעד: 86

נגד: 44

למרות החלטת הקבוצה שאין נמנעים בהצבעה, היו 7 נמנעים.

בהחסרתם מהספירה, עמד שיעור התמיכה על 66.2%.

הרוב המיוחס שעליו הוחלט **לא הושג**.

בהצבעה בקבוצת עיינות השתתפו 101 חברים מתוך 103 חברי הקבוצה.
 בעד הצביעו 54
 נגד 40
 נמנעים: 7
 בהחסרת הנמנעים מהספירה, הגיע שיעור התמיכה ל-57.5% בלבד.

אחרי העמל העצום שהושקע, אמר העם את דברו.
 הניסיון לאחד בין קבוצת השרון לקבוצת עיינות נכשל.

ו. ניתוח ההצבעה בקבוצת השרון

התוצאה הסופית ברורה, ובכל זאת מעניין לתת מבט נוסף בדף ההצבעה (הגלויה!) השמור בארכיון
 הפעת. הרישום הוא בכתב ידה המסודר של טובה פינל.

15 - 9 - 1951

מאגזין המעלה הסאלה האמורה קבוצה נאמ - 3/3

שחוכי נאמ	283	283
יבנאלני ילנינג	איפסדינג יוסף	יבנאלני לאו
לביא מכפכי	איפסדינג גרטה	כמן אהונק
מנאס יחזקאל	אנזי שמרה	" " " " " "
" מלכה	אנזי מלכה	כמן גנימין
30 " ניהו	אנזי אלפ	פיק שטיין יצחק
מכילית זבי	הלנין נאניג	" מניק
מכפודיק גואה	הן ישנאל שמוניג	ליסר ליבא
משי נלני	הן - אהונק פהונה	מניק אהני
סלס שנה	הלון חנה	פניא אהונק
זבני צא	הן להד חיה	מינאסקי נאן
" חיה	גרצפ נאחמה	משי צא
זבני חיה	ספן יעקב	סלס הכוק
פיין טניה	הפן פהונה	זבני אהונק
פיין אלפ חנה	פאלר שנה	הנמין אלמיה
40 כסחי נפאל	פזני יפה	אלפ ליאה
זבאני משה	פניא יעקב	השלני הכוק
" לפונה	הינש שמחה	זבני ליבא
שכאכ אסג	" חנה	" " " "
44 גכפין פהונה	ילפנין ליבא	ויס לבינה
לאה פגיזה גואה	" אלנה	פיין הילס
זאן - חיים אהונק	השלני מלכה	זלדינג שמואל
זידימאן הוסס	" אהון	חונן פול
הן - שח ליוה	ויס משה	קליבני אסג
גרילי יפה	זלדינג גמח	קמינסקי זיאה
ליש זבי	נאניג:	קני צא
הלנין סנינה	הן אהונק אלמיה	הן זבינה
נאני אלפ	פונמאן חיה	יבנאלני מניה
פיין זבאן זבי	קליבני אהונק	" " " "
	שחוכי משה ויני ישעיהו	כיינן יאלס
	שטיין אלני	שכר מכפכי
		" " " "
		חוכן פהר
		גס ימאוס

הדף הזה מלמד :

- רוב מוחלט, 84.4%, מבין 45 החברים הצעירים – בניס, חניכי הקבוצה וגרעין "שגב" (לא כולל נמנעים) – **תמכו באיחוד** עם עיינות.
- כמעט שני שלישי מתומכי האיחוד היו חברים-גברים ורק כשליש חברות.
- המצב הפוך אצל מתנגדי האיחוד : כשני שלישי חברות ורק כשליש חברים.
- היו 16 זוגות נשואים שהצבעתם התפצלה : בת הזוג הצביעה נגד האיחוד ובן הזוג הצביע בעד. בין אלה היו : מלכה וברוך השרוני, חיה ואברהם עדיני, דבורה ונחמן תרדיון, אטקה ויצחק בן-ישראל, רוזה וליפא ליסר, יונינה ואברומציה יזרעאלי, רוחמה וחיים גלעד, חוה וישראל ברון, שרה ויוסף דאובר, יפה ושלמה דורי, חיה ויקותיאל בר-לבב ועוד. רק אצל זוג אחד, צפרירה (פיין) ומשה וייס, היה מצב הפוך.

מההצבעה האישית המעניינת הזאת ברור שהחששות וההסתייגויות מהאיחוד עם עיינות היו בעיקר בנושאים החברתיים ובתחומי החינוך ומוסדות השירות, שברוב עולם נשאו החברות.

הערה: חשוב ומאלף לראות את הדמוקרטיה ההשרונית במיטבה: כל חברה וכל חבר מרגישים בטוחים לבטא בגלוי ובאופן חופשי את דעתם. איש אינו מבקש מחסה בהצבעה חשאית בקלפי, איש אינו חושש להביע עמדה אישית עצמאית, אפילו אם בן/בת זוגו חושבים ומתבטאים אחרת. יש כבוד לדעתו של כל אדם: חבר מבוגר או חבר צעיר, גבר או אשה, ותיק או חדש בקבוצה.

ז. המשך בלתי צפוי

התדהמה וההלם מתוצאות המשאל נדחקו קצת מפני חגי תשרי, אבל חברים רבים המשיכו לחשוב בקדחתנות מה אפשר ונכון לעשות אחרי קריסתו של מהלך האיחוד עם עיינות. לקראת סוף שבוע סוכות, בשבת אחר הצהריים, הלך **דוד חורן** ברגל אל **חיים גבתי** בגבת והעלה בפניו את הרעיון שהגה בלילות ללא-שנת אחרי המשאל: **איחוד בין קבוצת השרון לבין חברי הפלג המפא"י בגבת.**

הרעיון הנועז הפתיע את חיים, אבל מצא חן בעיניו. אחרי החג צירפו השניים עוד כמה חברים לצוות חשיבה יעיל, וגיבשו בזריזות מתווה ראשוני לרעיון איחוד. בתחילת נובמבר 1951 הובא רעיון האיחוד **במקביל** בפני חברי קבוצת השרון וחברי מפא"י בגבת.

בשתי הקבוצות היתה תגובה נלהבת, כמעט ללא הסתייגויות. אישי ציבור ששותפו בסוד "החתונה החדשה" – **הרצפלד, יוסף אפרתי ופנחס לבון**, וכן **לוי אשכול**, שר החקלאות, הביעו גם הם התלהבות והבטיחו תמיכה ברעיון ועזרה בביצוע. עוד באותו חודש סומנה גבעת יפעת כיעד למקומו של הקיבוץ החדש שיקום: **איחוד השרון-גבת.**

המהלך התקדם בקצב סוחף. כבר בתחילת דצמבר התקיים המשאל בעד/נגד האיחוד.

ב"פנקס הקהילה" תיעד **שמחה ארצי** את האירועים כדלקמן :

ו' כסלו

[5.12.51]

- היום נמסר לנו מגבת על תוצאות המשאל שהתקיים אצלם. 96 חברים חייבו את האיחוד איתנו. 15 חבר נמצאים מחוץ לבית ולא השתתפו במשאל. כ-20 חבר עוד לא הביעו את דעתם.
- הערב התקיימה אצלנו שיחה. הוחלט לקיים משאל, גם אם לא יהיה מלא. כמו כן נבחרה משלחת, שתייצג הקבוצה בישיבת הביורור שמתקיימת מחר. הרכב המשלחת כולל חברים מכל הגילים ושכבות הקבוצה.
- בעשר וחצי בלילה התקיים משאל בין החברים שהשתתפו בשיחה, ושמספרם הגיע ל-80. שני חברים עברו את החדרים ושאלו את פי החברים שלא השתתפו בשיחה.

השאלה היתה: האם הינך בעד איחוד עם גבת, מתוך מחשבה לעזוב את נקודתנו, ויחד להקים נקודת יישוב חדשה בקרבת מקום.

השתתפו במשאל: 113 חבר
בעד ההצעה היו: 105 חבר
נגד: 2 חברים
נמנעו: 6 חברים

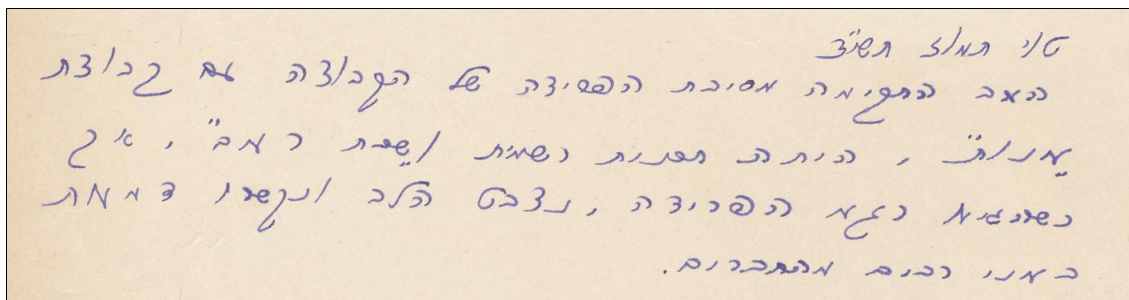
★

כאשר הידיעה נמסרה לחברי עיינות, קמה מהומה. קבוצת עיינות התנגדה להחלטות ודרשה ממזכירות התנועה לחייב את קבוצת השרון ואת גבת-איחוד לצרף גם אותה לאיחוד ביניהן. לנציגי השרון היתה פתיחות לרעיון זה – היו לא מעט חברים שהתקשו לעזוב את היישוב שבו חיו 25 שנה, והיו שחשו אשמה על נטישת חבריהם-לדרך מקבוצת עיינות לגורלם, אבל נציגי גבת דחו בתקיפות את צירוף עיינות לאיחוד – הליה לא תהיה, אין מה לדבר!
בכך ירד העניין מסדר היום, איחוד השרון-גבת היה לעובדה, הגיע שלב הביצוע.

ח. אחרית דבר

ביום חמישי, י"ד בתמוז תשי"ד, 15.7.1954, החלה ההעברה של קבוצת השרון וגבת-איחוד ליפעת. היה זה מבצע לוגיסטי אדיר, שאודותיו עוד יסופר.

למחרת, בערב שבת, ט"ו בתמוז, נערכה מסיבת הפרידה בין שותפים לדרך ארוכה בת 25 שנים: חברי קבוצת השרון וחברי קבוצת השרון. ב"פנקס הקהילה" כתב **שמחה ארצי** מילים ספורות ברגשת-לב:

ט"ו תמוז [16.7.54]

הערב התקיימה מסיבת הפרידה של הקבוצה עם קבוצת עיינות. היתה תוכנית רשמית ושָׁבֵת-רָעִים, אך כשהגיעו רגעי הפרידה נצבט הלב, ונקשרו דמעות בעיני רבים מהחברים.

★

והמשך הסיפור? הלא הוא כתוב בספר דברי הימים היפעת, והמתעניינים יכולים לקרוא עליו באתר יפעת ברשת ברשימתו המעולה של **חיים גבתי** "כך נולדה יפעת" וברשימות וסיפורים נוספים.

מרים אהרוני

י"ד בתמוז תשע"ח, 2018